

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมกับการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อเตรียมพร้อมสู่การเปลี่ยนผ่าน

สมลथा เมืองศิลปศาสตร์ อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ และปทีป เมธาคุณวุฒิ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนผ่านที่กำลังจะเกิดขึ้น ใช้วิธีวิจัยเชิงบรรยาย 3 ขั้นตอน คือ 1) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร 2) สัมภาษณ์ความคิดเห็นของอธิการบดี กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ คณาจารย์ และบุคลากร 3) สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการอุดมศึกษา คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ อธิการบดี ผู้นำชุมชน และผู้ใช้นิติ

กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย (1) อธิการบดี 6 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (2) กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก 18 คน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (3) คณาจารย์และบุคลากรใน มรภ. 60 คน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย รวม 84 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากค่าดัชนี IOC (Index of Consistency) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยในข้อคำถามทั้งสิ้น 150 ข้อ มีคะแนนดัชนีความสอดคล้อง 1 จำนวน 144 ข้อ 0.8 จำนวน 3 ข้อ และ 0.6 จำนวน 3 ข้อ และ 2) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย (1) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการอุดมศึกษา 4 คน (2) กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ 6 คน (3) อธิการบดี 4 คน (4) ผู้นำชุมชน 4 คน (5) ผู้ใช้นิติ 9 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง รวม 27 คน ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย ตรวจสอบเครื่องมือโดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนของการใช้ภาษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา โดยจำแนกประเด็น จัดทำตารางความถี่ และสังเคราะห์

การวิจัยมีข้อค้นพบที่สำคัญดังนี้ สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 1) จุดแข็ง คือ มีความใกล้ชิดกับชุมชน มีความรอบรู้ในท้องถิ่น มีเครือข่าย 38 แห่ง มีทรัพยากรเพียงพอต่อการดำเนินงาน และมีนโยบายและพันธกิจชัดเจน 2) จุดอ่อน คือ เครือข่ายความร่วมมือยังไม่เข้มแข็ง ทำให้ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการนำข้อมูลมาพัฒนาการดำเนินงานในแต่ละด้าน 3) โอกาส คือ การสนับสนุนในระดับนโยบาย โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน มีการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ และการทำงานในลักษณะเครือข่ายที่ประชุมอธิการบดี ทำให้มีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจนและเข้มแข็ง 4) อุปสรรค คือ จำนวนผู้เรียนลดลง ต้นทุนการจัดการศึกษาสูงขึ้น และเกณฑ์มาตรฐาน กฎระเบียบ ข้อบังคับ และขั้นตอนการดำเนินงานที่ยืดหยุ่น

คำสำคัญ: การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม; การเปลี่ยนผ่าน; มหาวิทยาลัยราชภัฏ

THE RESULTS OF THE ENVIRONMENTAL ANALYSIS OF THE ADMINISTRATION OF RAJABHAT UNIVERSITY TO PREPARE FOR THE TRANSFORMATIONS

Sumoltha Muangsilapasat, Arunee Hongsiriwat, and Pateep Methakunavudhi

Faculty of Education, Chulalongkorn University

Abstract

This research aimed to analyze the environment (Environmental Analysis) of Rajabhat Universities, in order to prepare for the upcoming transformations using descriptive research method which was divided into 3 steps 1) collecting data from documents 2) opinions survey of Rajabhat University Council members, the presidents, Faculties, and Administrators 3) Interview the opinions of experts in higher education, Rajabhat University Council members, the presidents, community leaders, and graduate users.

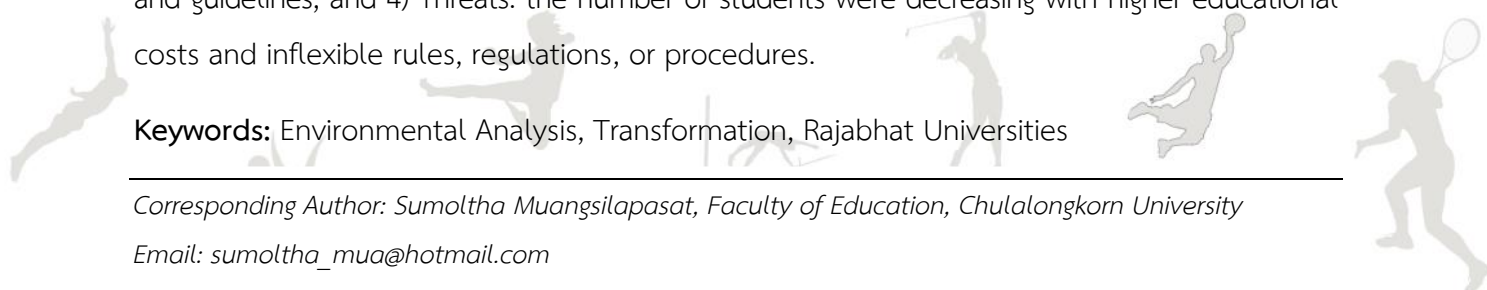
There were two sample groups 1) Questionnaire: 6 presidents using the purposive sampling method, 18 committees of the Rajabhat University Council who are the external experts, 60 faculty members and staffs in Rajabhat University using simple random sampling, a total of 84 persons. The research instrument was a semi-structured questionnaire. The quality of the questionnaire was examined by calculating the IOC (Index of Consistency) index of 0.50 or higher, for a total of 150 questions, there were 144 items with conformity index 1, 3 items with conformity index 0.8, and 3 items with conformity index 0.6, and 2) The interview: 4 experts in higher education, 6 committees of the Rajabhat University Council, 4 administrators of Rajabhat University, 4 community leaders, 9 graduate users, using the purposive method, a total of 27 people. The research instrument was a semi - structured interview. The quality of the instruments was examined by 5 experts to check the content validity and clarity of language use. As for the data analysis, a content analysis method was used by categorizing the issues, providing frequency tables, and synthesizing.

From the research, there were important findings as follows: 1) Strengths: Rajabhat Universities have a close relationship to the community, have the local knowledge with 38 institutions network across the country, have the sufficient resources for operations, and have clear policies and missions. 2) Weaknesses: The weak cooperative networks, the data linking is not effective enough to bring information to improve operations in each aspect. 3) Opportunities: to provide support at the policy level by setting clear development goals, having the budget support from the government and the work in a network through the President's meeting leads to the clear and strong policies and guidelines; and 4) Threats: the number of students were decreasing with higher educational costs and inflexible rules, regulations, or procedures.

Keywords: Environmental Analysis, Transformation, Rajabhat Universities

Corresponding Author: Sumoltha Muangsilapasat, Faculty of Education, Chulalongkorn University

Email: sumoltha_mua@hotmail.com

บทนำ

ในขณะที่โลกกำลังก้าวผ่านยุคแห่งศตวรรษที่ 21 ไปสู่ปี 2030 นั้น ได้มีการกล่าวถึงแนวโน้มใหญ่ 7 ประการ ที่เข้ามาส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน ดังนี้ (1) พลศาสตร์หรือการเคลื่อนไหวของโครงสร้างของประชากร (2) ความเป็นโลกาภิวัตน์และตลาดในอนาคต (3) การขาดแคลนทรัพยากร (4) การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและระบบนิเวศที่ตกอยู่ในความเสี่ยง (5) พลศาสตร์หรือการเคลื่อนไหวของเทคโนโลยีและนวัตกรรม (6) โลกแห่งสังคมฐานความรู้ และ (7) ความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อโลก (Roland, 2017)

จากแนวโน้มใหญ่ที่กล่าวมาข้างต้น ย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อสถาบันอุดมศึกษาอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง โดย นาทาน เกรว์ (Nathan Grawe, 2018 as cited in Aarom, 2018) ได้กล่าวถึง แรงผลักดัน (Forces) 6 ประการ ที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องประสบในปัจจุบันและในอนาคต ดังนี้ (1) จำนวนผู้เรียนกำลังลดลงอย่างฉับพลัน (2) ค่าเล่าเรียนสูงขึ้นกว่าอัตราเงินเฟ้อ (3) หนี้กู้ยืมของผู้เรียนสูงขึ้น (4) การมีคุณภาพสูงกว่าอาชีพที่ทำ (5) ความเหลื่อมล้ำของสถาบันอุดมศึกษา และ (6) MOOCs หรือ หลักสูตรออนไลน์ แบบเปิดที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ส่งผลกระทบอย่างยิ่งกับรูปแบบการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวและเปลี่ยนผ่านการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป ซึ่งอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ศาสตราจารย์คลินิก เกียรติคุณ นายแพทย์ อดุมคชินทร ได้กล่าวถึง สภาพปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกว่า มีความจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงซึ่งมาถึงอย่างรวดเร็ว สาเหตุที่สถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวต้องทำแบบนั้น เพราะต่างคาดการณ์ว่า หากไม่เปลี่ยนแปลงในอนาคตอันใกล้ก็จะอยู่ไม่ได้ (Udom Kachintorn, 2018 as cited in Thanesh Nunman, 2019) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังจะเห็นได้จากการที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาทยอยปิดตัวลงแล้ว 500 แห่ง และคาดว่าจะเพิ่มเป็น 2,000 แห่ง ใน 10 ปี ข้างหน้า เหตุผลสำคัญเพราะการศึกษาออนไลน์ เทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามาตีตลาดกระทบกับทุกแวดวงอาชีพและได้เริ่มส่งผลกระทบต่อภาคส่วนต่าง ๆ มากขึ้น (Clayton Christensen, 2017 as cited in Abigail, 2017; Thanesh Nunman, 2018)

สถาบันอุดมศึกษาของไทยก็กำลังประสบกับปัญหาด้านต่าง ๆ เช่นกัน อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์ (Arnon Sakworawich, 2016b) ได้กล่าวถึง ต้นเหตุที่ทำให้อนาคตกิจการอุดมศึกษาไทยอยู่ในภาวะน่าเป็นห่วง 5 ประการ คือ (1) การก้าวเข้าสู่ความเป็นสังคมผู้สูงอายุของสังคมไทยทำให้อัตราเกิดลดลงส่งผลต่อจำนวนนักศึกษาที่ลดลง (2) จำนวนสถาบันอุดมศึกษามีมากเกินไปเกินความต้องการ (3) มาตรฐานการกำกับดูแลการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญที่กระบวนการจัดการละเลยการให้ความสำคัญกับมาตรฐานคุณภาพ หรือผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (4) หลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษายังเป็นไปในลักษณะไร้ทิศทาง และ (5) การศึกษาต่อต่างประเทศที่เป็นทางเลือกสำหรับผู้ไม่ประสงค์จะศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศสามารถทำได้ง่ายขึ้นและสะดวกมากขึ้น

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาไทยในภาพรวมกำลังประสบปัญหาผู้เรียนลดลงโดยในปีการศึกษา 2557 มีจำนวนผู้เรียน 579,976 คน และลดลงอย่างต่อเนื่อง คงเหลือเพียง 440,617 คน ในปีการศึกษา 2561 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งในปีการศึกษา 2557 เคยมีจำนวนนักศึกษาเข้าใหม่มากเป็นอันดับ 1 ของสถาบันอุดมศึกษาทุกกลุ่ม ทว่าในปัจจุบันกลับประสบปัญหาผู้เรียนลดลงอย่างรวดเร็ว จาก 152,283 คน ในปีการศึกษา 2557 เป็น 106,377 คน ในปีการศึกษา 2561 (Office of the Higher Education Commission, 2019)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิต ซึ่งจะเป็นบุคลากรอันสำคัญของประเทศเป็นจำนวนมาก คิดได้ประมาณร้อยละ 25 ของจำนวนนิสิตนักศึกษาทั้งหมด จึงมีความสำคัญที่จะต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาศักยภาพ และยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ศักยภาพ และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ การที่จะดำเนินการเตรียมความพร้อมเพื่อการเปลี่ยนผ่านในอนาคตนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้งจากภายในและภายนอก เพื่อให้ได้ทราบถึงจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา โอกาส และอุปสรรคในการเปลี่ยนผ่านที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้แผนหรือแนวทางในการดำเนินงานในอนาคตมีความเหมาะสมและสามารถนำไปดำเนินการและส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Analysis) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนผ่าน (Transformations) ที่กำลังจะเกิดขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐาน เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบัน รวมถึงบทวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ครอบคลุมสภาพแวดล้อมภายใน คือ จุดแข็ง และจุดอ่อน รวมถึงสภาพแวดล้อมภายนอก คือ โอกาส และอุปสรรค เพื่อออกแบบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 สำนวณความคิดเห็นของ ผู้บริหารระดับอธิการบดี หรือผู้แทนที่มีหน้าที่ในการกำหนดกลยุทธ์ การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยใช้แบบสอบถาม ที่มีข้อคำถามครอบคลุม สภาพแวดล้อมภายใน คือ จุดแข็ง และจุดอ่อน รวมถึงสภาพแวดล้อมภายนอก คือ โอกาส และอุปสรรค

ขั้นตอนที่ 3 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการอุดมศึกษา คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้นำชุมชนและผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบันจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 และ 3 มาสังเคราะห์ร่วมกัน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำเลือกมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นตัวอย่างในการวิจัย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏที่อยู่ในอันดับที่ 1 หรือ 2 จากการจัดอันดับของ Webometric ปี 2019 (Webometric Ranking Web of Universities, 2019) ของแต่ละภูมิภาคตามการแบ่งภูมิภาคของแผนยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 6 ภูมิภาค ภูมิภาคละ 1 แห่ง รวมทั้งสิ้น 6 แห่ง ดังนี้ ภาคเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ภาคอีสาน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ภาคกลาง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ภาคใต้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภาคตะวันตก ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี และกรุงเทพมหานคร ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (Campus Star, 2019; Webometrics Ranking Web of Universities, 2019)

1. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสำนวนความคิดเห็นโดยแบบสอบถาม ประกอบด้วย (1) อธิการบดี หรือผู้แทนที่มีหน้าที่ในการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แห่งละ 1 คน ใช้วิธีการเลือก

แบบเจาะจง (Purposive Sampling) (2) กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
แต่ละ 3 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และ (3) คณาจารย์และบุคลากรใน
มหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการ
บริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ด้านนโยบายทางการศึกษาและวิจัย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้าน
อาคารสถานที่ แต่ละ 10 คน ใช้วิธีการเลือกแบบสุ่ม (Random Sampling) รวมแต่ละ 14 คน รวมทั้งสิ้น
84 คน

2. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย (1) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการอุดมศึกษา จำนวน 4 คน
(2) กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 6 คน (3) ผู้บริหารระดับอธิการบดีของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
จำนวน 4 คน และ (4) ผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน และ (5) ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 9 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น 27 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เพื่อสำรวจความคิดเห็นผู้บริหารระดับอธิการบดี หรือผู้แทนที่มีหน้าที่ในการกำหนด
กลยุทธ์การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ คณาจารย์ และบุคลากรของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อประกอบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพ
แวดล้อมภายใน คือ จุดแข็ง จุดอ่อน รวมถึงสภาพแวดล้อมภายนอก คือ โอกาส อุปสรรคของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ในปัจจุบัน ตรวจสอบเครื่องมือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
ความครอบคลุมของข้อความและความเป็นปรนัย (objectivity) ตลอดจนความครอบคลุมของข้อความและ
ความชัดเจนของภาษา จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยนำคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อ หาค่า
ดัชนีความสอดคล้องจากค่าดัชนี IOC (Index of Consistency) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยในข้อความทั้งสิ้น
150 ข้อ มีคะแนนดัชนีความสอดคล้อง 1 จำนวน 144 ข้อ 0.6 จำนวน 3 ข้อ และ 0.8 จำนวน 3 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการอุดมศึกษา กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ อธิการบดี
ผู้นำชุมชนและผู้ใช้บัณฑิต เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ตรวจสอบเครื่องมือ
โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนของการ
ใช้ภาษา เพื่อสัมภาษณ์ความเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเป็นคำถามปลายเปิด
เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายใน คือ จุดแข็ง จุดอ่อน รวมถึงสภาพแวดล้อมภายนอก คือ โอกาส อุปสรรคของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามหรือแบบสำรวจโดยตนเองทางไปรษณีย์ และทางออนไลน์
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหาร โดยแบบสัมภาษณ์
โดยการนัดหมายเพื่อขอเข้าสัมภาษณ์ โดยแบ่งเป็นการสัมภาษณ์ 2 ลักษณะ คือ การสัมภาษณ์โดยตรง และ
การสัมภาษณ์ผ่านทางสื่ออื่น ๆ อาทิ โทรศัพท์ หรือโปรแกรมประชุมออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกประเด็นจัดทำตารางความถี่และสังเคราะห์ เพื่อหาสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบัน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารพบว่า สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ (1) มาตรฐานการอุดมศึกษา (2) การพัฒนาท้องถิ่น (3) การผลิตและพัฒนาครู (4) การยกระดับคุณภาพการศึกษา และ (5) การพัฒนาระบบบริหาร

2. ผลจากการสำรวจความคิดเห็นของ ผู้บริหารระดับอธิการบดี หรือผู้แทนที่มีหน้าที่ในการกำหนด กลยุทธ์การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำข้อคำตอบที่ได้ระดับคะแนน ความถี่และระดับผลกระทบสูงสุดในแต่ละด้าน 2 อันดับแรก มาสังเคราะห์ร่วมกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค รวมทั้งนำข้อมูลส่วนที่มีความเกี่ยวข้องมาสังเคราะห์และเรียบเรียง โดยแสดงเป็นตารางแสดง สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางสรุปจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา โอกาส และอุปสรรค ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

1. ด้านมาตรฐานการอุดมศึกษา	
จุดแข็ง	1. บัณฑิตมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเป็นผู้มีคุณธรรม ความเพียร มุ่งมั่น มานะ บากบั่น และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ 2. ให้บริการวิชาการที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและตอบสนองความต้องการ ของท้องถิ่น ชุมชน และสังคม ตามระดับความเชี่ยวชาญและอัตลักษณ์ของประเภทสถาบัน 3. บัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ใฝ่รู้ ใฝ่งาน 4. มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความใกล้ชิดกับชุมชน มีความรอบรู้ในท้องถิ่น มีเครือข่าย 38 แห่งทั่วประเทศ 5. มหาวิทยาลัยราชภัฏมีทรัพยากรเพียงพอต่อการดำเนินงาน 6. มหาวิทยาลัยราชภัฏมีนโยบายและพันธกิจชัดเจน
จุดอ่อน	1. ยังขาดการส่งเสริมให้ผู้ใ้บัณฑิตมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตในด้านต่าง ๆ 2. ปัญหาจำนวนผู้เรียนในบางสาขาวิชา หรือ หลักสูตร มีจำนวนลดลง หรืออาจไม่มีผู้เรียน 3. บัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏยังต้องพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษให้เข้มแข็งมากขึ้น 4. มาตรฐานของนักศึกษาแรกเข้าที่อาจจะมีแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาขนาดใหญ่
โอกาส	1. ความเชื่อมโยงด้านนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2. การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

- อุปสรรค**
1. ต้นทุนการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาที่สูงขึ้น
 2. พลศาสตร์หรือการเคลื่อนไหวของประชากร ส่งผลให้อัตราการเกิดลดลง ทำให้แนวโน้มโครงสร้างประชากรกำลังเข้าสู่ยุคผู้สูงอายุ อันเป็นผลให้จำนวนผู้เรียนในอนาคตมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง
 3. เกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ของส่วนกลาง ยังเป็นตัวกรอบที่ปิดกั้นการพัฒนาหลักสูตร การวิจัย การบริการวิชาการ และการขึ้นตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์
 4. ระเบียบที่ไม่ยืดหยุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระเบียบด้านการเงินและงบประมาณ ทำให้การบริหารจัดการบางส่วนมีการติดขัด
 5. ปัญหาจำนวนนักศึกษาลดลงจากภาวะสังคมผู้สูงอายุ

2. ด้านการผลิตและพัฒนาครู

- จุดแข็ง**
1. การผลิตบัณฑิตครูมีอัตลักษณ์และสมรรถนะที่เป็นเลิศ เป็นที่ต้องการของผู้ใช้บัณฑิต สมบูรณ์ด้วยคุณลักษณะของความเป็นครู
 2. บัณฑิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความสามารถในการถ่ายทอด / บ่มเพาะให้ศิษย์แต่ละช่วงวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 3. บัณฑิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ใฝ่รู้ ใฝ่งาน
 4. มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความใกล้ชิดกับชุมชน มีความรอบรู้ในท้องถิ่น มีเครือข่าย 38 แห่งทั่วประเทศ
 5. มหาวิทยาลัยราชภัฏมียุทธศาสตร์เพียงพอต่อการดำเนินงาน
 6. มหาวิทยาลัยราชภัฏมีนโยบายและพันธกิจชัดเจน

- จุดอ่อน**
1. มหาวิทยาลัยราชภัฏบางแห่ง ยังไม่มีโรงเรียนสาธิตเพื่อรองรับการฝึกสอนและการพัฒนาทักษะในด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนเป็นของตนเอง
 2. ควรพัฒนาเพิ่มเติมในการผลิตและพัฒนาครูให้มีทักษะในการเป็น ผู้ฝึกสอน (Coach) และเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แบบ Project - based Learning เพื่อรองรับศตวรรษที่ 21

- โอกาส**
1. การเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาไทยของนักศึกษาต่างชาติ ที่มีความนิยมเข้ามาศึกษาในประเทศไทยมากขึ้น อาทิ จีน และ กัมพูชา
 2. การเข้าสู่โลกแห่งสังคมฐานความรู้ (Global Knowledge Society) ซึ่งเป็นการสร้างสังคมที่อยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันทางการศึกษาของทุกเพศ ทุกวัย

- อุปสรรค**
1. พลศาสตร์หรือการเคลื่อนไหวของประชากร ส่งผลให้อัตราการเกิดลดลง ทำให้แนวโน้มโครงสร้างประชากรกำลังเข้าสู่ยุคผู้สูงอายุ อันเป็นผลให้จำนวนผู้เรียนในอนาคตมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง
 2. การแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาขนาดใหญ่ระดับโลก ที่เข้ามามีบทบาทในการเรียนแบบออนไลน์ โดยให้ผู้เรียนจากทั่วโลกสามารถเข้าถึงหลักสูตรได้อย่างสะดวกสบาย ประหยัดงบประมาณในการเรียน และมีคุณภาพเท่าเทียมกับที่ไปเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเหล่านั้น

3. เกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ของส่วนกลาง ยังเป็นตัวกรอบที่ปิดกั้นการพัฒนาหลักสูตร การวิจัย การบริการวิชาการ และการขึ้นตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์
4. ปัญหาจำนวนนักศึกษาลดลงจากภาวะสังคมผู้สูงอายุ

3. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น

- จุดแข็ง**
1. มีแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริมให้ชุมชน และประชาชนในชุมชนมีแนวทางในการดำรงชีพ อย่างพอเพียง สามารถลดค่าครองชีพลงได้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน
 2. มีนโยบายในส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน และท้องถิ่น
 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความใกล้ชิดกับชุมชน มีความรอบรู้ในท้องถิ่น มีเครือข่าย 38 แห่งทั่วประเทศ
 4. มหาวิทยาลัยราชภัฏมียุทธศาสตร์เพียงพอต่อการดำเนินงาน
 5. มหาวิทยาลัยราชภัฏมียุทธศาสตร์และพันธกิจชัดเจน

- จุดอ่อน**
1. ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ภาครัฐและภาคเอกชน และทุกภาคส่วนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
 2. ควรมีการส่งเสริมให้มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกอันดี มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความสามารถในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อท้องถิ่นและส่วนรวม
 3. เครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานอื่น ๆ ยังไม่เข้มแข็ง

- โอกาส**
1. พลศาสตร์หรือการเคลื่อนไหวของเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วย พลังของนวัตกรรม ชีวิตวิทยาศาสตร์ และการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล จะกลายเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และการพัฒนาสังคมในอนาคต
 2. โลกยุคใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางในการทำธุรกิจแทนการทำธุรกรรมในตลาดจริง และใช้เทคโนโลยีแทนกำลังแรงงาน
 3. การให้การสนับสนุนในระดับนโยบาย โดยการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน
 4. การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ
 5. การทำงานในลักษณะเครือข่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผ่านที่ประชุมอธิการบดี ทำให้มีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจน เข้มแข็ง
 6. การเข้าถึงข้อมูลภายในท้องถิ่นเป็นไปได้ง่ายเนื่องจากมีความใกล้ชิดกับชุมชนภายในท้องถิ่น
 7. การเปลี่ยนผ่านด้านเทคโนโลยี สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาที่รวดเร็ว

- อุปสรรค**
1. สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ที่ค่าครองชีพสูงขึ้น ในขณะที่อัตรารายได้เฉลี่ยของประเทศยังอยู่ในระดับต่ำ
 2. ปัญญาประดิษฐ์เข้ามามีบทบาทในทุกภาคส่วน โดยสามารถเข้ามาทดแทนแรงงานในปัจจุบันได้ ส่งผลให้อัตราการจ้างงานลดลง แรงงานมนุษย์ถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี

4. ด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา

- จุดแข็ง**
1. การมีความพยายามในการพัฒนาความเป็นเลิศในการสร้างความมั่นคงให้กับท้องถิ่นและประเทศด้วยการบูรณาการองค์ความรู้ สุนวัตกรรม เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่
 2. มีความพยายามในการสร้างองค์ความรู้ผ่านงานวิจัย เพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการของท้องถิ่นและประเทศ
 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความใกล้ชิดกับชุมชน มีความรอบรู้ในท้องถิ่น มีเครือข่าย 38 แห่งทั่วประเทศ
 4. มหาวิทยาลัยราชภัฏมียุทธศาสตร์เพียงพอต่อการดำเนินงาน
 5. มหาวิทยาลัยราชภัฏมีนโยบายและพันธกิจชัดเจน

- จุดอ่อน**
1. ควรมีการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย (sub - group) ตามกลุ่มสาขาวิชาที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศและมีจุดเน้นเดียวกัน
 2. ควรมีความร่วมมือในการทำงาน และใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ทั้งภายนอก และภายในสถาบัน เพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองและเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและตอบโจทย์พื้นที่

- โอกาส**
1. การเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาไทยของนักศึกษาต่างชาติที่มีความนิยมเข้ามาศึกษาในประเทศไทยมากขึ้น อาทิ จีน และกัมพูชา
 2. โลกแห่งสังคมฐานความรู้ จะเป็นตัวขับเคลื่อนศักยภาพของตลาดแรงงานในอนาคต
 3. การให้การสนับสนุนในระดับนโยบาย โดยการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน
 4. การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ
 5. การทำงานในลักษณะเครือข่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏผ่านที่ประชุมอธิการบดี ทำให้มีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจน เข้มแข็ง
 6. การเข้าถึงข้อมูลภายในท้องถิ่นเป็นไปได้ง่ายเนื่องจากมีความใกล้ชิดกับชุมชนภายในท้องถิ่น
 7. การเปลี่ยนผ่านด้านเทคโนโลยีสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาที่รวดเร็ว

- อุปสรรค**
1. ต้นทุนการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาที่สูงขึ้น
 2. โครงสร้างงบประมาณทางการศึกษาที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในอนาคต

5. ด้านการพัฒนาระบบบริหาร

- จุดแข็ง**
1. มีระบบประกันคุณภาพ มีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน และพัฒนาการจัดการศึกษาระดับหลักสูตร คณะ และสถาบันที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
 2. สภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ในช่วงเปลี่ยนผ่าน (transition strategy) โดยการพัฒนาบุคลากรให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงบริบทโลกและประเทศ มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับอนาคต และสามารถแสวงหาความรู้ใหม่ได้ตลอดเวลา
 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความใกล้ชิดกับชุมชน มีความรอบรู้ในท้องถิ่น มีเครือข่าย 38 แห่งทั่วประเทศ

	4. มหาวิทยาลัยราชภัฏมทรพิษยากรเพียงพอต่อการดำเนินงาน
	5. มหาวิทยาลัยราชภัฏมทรพิษยากรมีนโยบายและพันธกิจชัดเจน
จุดอ่อน	1. ควรบริหารจัดการจำนวนอาจารย์อัตราจ้างให้เหมาะสม 2. ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้คณาจารย์ชาวต่างประเทศ ได้พัฒนาศักยภาพในการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการอย่างต่อเนื่อง 3. การปรับตัวช้า เนื่องจากโครงสร้างของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีหลายลำดับชั้น 4. ยังมีความแตกต่างในด้านขนาด มาตรฐาน และคุณภาพระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง 5. มหาวิทยาลัยราชภัฏบางแห่งยังไม่ได้กำหนดจุดเด่นของตัวเองให้ชัดเจน
โอกาส	1. ความเชื่อมโยงด้านนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2. โลกแห่งสังคมฐานความรู้ จะเป็นตัวขับเคลื่อนศักยภาพของตลาดแรงงานในอนาคต 3. การให้การสนับสนุนในระดับนโยบาย โดยการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน 4. การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ 5. การทำงานในลักษณะเครือข่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผ่านที่ประชุมอธิการบดี ทำให้มีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจน เข้มแข็ง
อุปสรรค	1. โครงสร้างงบประมาณทางการศึกษาที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในอนาคต 2. ต้นทุนการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาที่สูงขึ้น 3. ปัญหาการเมืองภายในองค์กร

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีประเด็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน คือ (1) มาตรฐานการอุดมศึกษา (2) การพัฒนาท้องถิ่น (3) การผลิตและพัฒนาครู (4) การยกระดับคุณภาพการศึกษา และ (5) การพัฒนาระบบบริหาร โดยประเด็นสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มีประเด็นร่วมกันในแต่ละด้าน มีประเด็นร่วมในจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ดังต่อไปนี้

- จุดแข็ง คือ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความใกล้ชิดกับชุมชน มีความรอบรู้ในท้องถิ่น มีเครือข่าย 38 แห่งทั่วประเทศ 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏมทรพิษยากรเพียงพอต่อการดำเนินงาน และ 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏมทรพิษยากรมีนโยบายและพันธกิจชัดเจน
- จุดอ่อน คือ ประเด็นเครือข่ายความร่วมมือในแต่ละด้าน ยังไม่เข้มแข็ง ทำให้การเชื่อมโยงข้อมูลยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการที่จะนำข้อมูลมาพัฒนาการดำเนินงานในแต่ละด้าน
- โอกาส คือ 1) การให้การสนับสนุนในระดับนโยบาย โดยการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน 2) การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ 3) การทำงานในลักษณะเครือข่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผ่านที่ประชุมอธิการบดี ทำให้มีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจน เข้มแข็ง

4. อุปสรรค คือ ประเด็นโครงสร้างประชากร ทำให้จำนวนผู้เรียนลดลง ต้นทุนการจัดการศึกษาสูงขึ้น และเกณฑ์มาตรฐาน กฎระเบียบ ข้อบังคับ และขั้นตอนการดำเนินงานที่ไม่ยืดหยุ่น

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมหลัก ที่เป็นสภาพแวดล้อมร่วมของทั้ง 4 ด้าน และสภาพแวดล้อมเฉพาะของแต่ละด้านตามที่แสดงผลในตารางข้างต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีข้อค้นพบที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้

สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง 5 ด้าน มีการปรากฏสภาพแวดล้อมอันประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่เป็นทั้งส่วนที่เป็นสภาพแวดล้อมร่วมกัน และแยกกันในแต่ละด้าน โดยส่วนใหญ่สภาพแวดล้อมที่เป็นสภาพแวดล้อมร่วม จะได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการอุดมศึกษา เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่า การขับเคลื่อนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในแต่ละด้านนั้น มีความสอดคล้องเกี่ยวเนื่องกัน จึงมีสภาพแวดล้อมร่วมกัน ดังนี้

1. จุดแข็ง คือ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความใกล้ชิดกับชุมชน มีความรอบรู้ในท้องถิ่น มีเครือข่าย 38 แห่งทั่วประเทศ 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีทรัพยากรเพียงพอต่อการดำเนินงาน และ 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีนโยบายและพันธกิจชัดเจน จะเห็นว่า ในส่วนของจุดแข็งร่วมกัน เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตาม พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (Enactment of Rajabhat University, 2004) ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของท้องถิ่น ผ่านพันธกิจและยุทธศาสตร์หลักของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำให้สามารถกำหนดจุดเน้นได้ชัดเจน และมีเป้าหมายร่วมกัน รวมถึงในด้านของทรัพยากรที่สามารถส่งต่อ หรือสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏด้วยกันได้ ผ่านกลไกของที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งนับเป็นจุดแข็งที่โดดเด่นกว่าสถาบันอุดมศึกษากลุ่มอื่น

2. จุดอ่อน คือ ประเด็นเครือข่ายความร่วมมือในแต่ละด้าน ยังไม่เข้มแข็ง ทำให้การเชื่อมโยงข้อมูลยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการที่จะนำข้อมูลมาพัฒนาการดำเนินงานในแต่ละด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวทางการปฏิรูปยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย (Office of the Higher Education Commission, 2016) ในด้านทรัพยากรและความร่วมมือ จะเห็นว่า ในด้านของจุดอ่อนของมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น มีประเด็นหลักอยู่ที่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจุดแข็งในความใกล้ชิดกับชุมชน มีองค์ความรู้ท้องถิ่น ดังนั้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน จึงนับเป็นสิ่งสำคัญจากการวิจัยพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ยังมีความเห็นว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยังขาดกลไกในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งและยั่งยืน ดังนั้น ในการที่จะดำเนินการตามพันธกิจและยุทธศาสตร์จึงยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร หากสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งได้ จะทำให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. โอกาส คือ 1) การให้การสนับสนุนในระดับนโยบาย โดยการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน 2) การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ 3) การทำงานในลักษณะเครือข่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผ่านที่ประชุม

อธิการบดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจินตนา จิรายุกุล (Somjintana Jirayukul, 2011) ในส่วนของจุดแข็งของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำให้มีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจน เข้มแข็ง จะเห็นได้ชัดว่า การทำงานในลักษณะเครือข่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผ่านที่ประชุมอธิการบดีในการกำหนดนโยบายและแนวทางที่ชัดเจน ส่งผลต่อการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐ ในการส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เป็นโอกาสที่ดีในการที่ภาครัฐ จะจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ สามารถดำเนินงานตามพันธกิจได้อย่างคล่องตัว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. อุปสรรค คือ ประเด็นโครงสร้างประชากร ทำให้จำนวนผู้เรียนลดลง สอดคล้องกับ ต้นทุนการจัดการศึกษาสูงขึ้น และเกณฑ์มาตรฐาน กฎระเบียบ ข้อบังคับ และขั้นตอนการดำเนินงานที่ไม่ยืดหยุ่น ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ นาธาน เกรว์ (Nathan Grawe, 2018 as cited in Aarom, 2018) และอารอน ศักดิ์วีระวิชญ์ (Arnon Sakworawich, 2016a) ในส่วนของอุปสรรคนั้น จะเห็นว่าเป็นอุปสรรคในภาพรวมร่วมกันของสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มีจุดเน้นในการผลิตบัณฑิต ย่อมได้รับผลกระทบมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไข หรือรับมือกับอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น โดยอาศัยจุดแข็งและโอกาสในการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ให้สามารถก้าวข้ามอุปสรรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

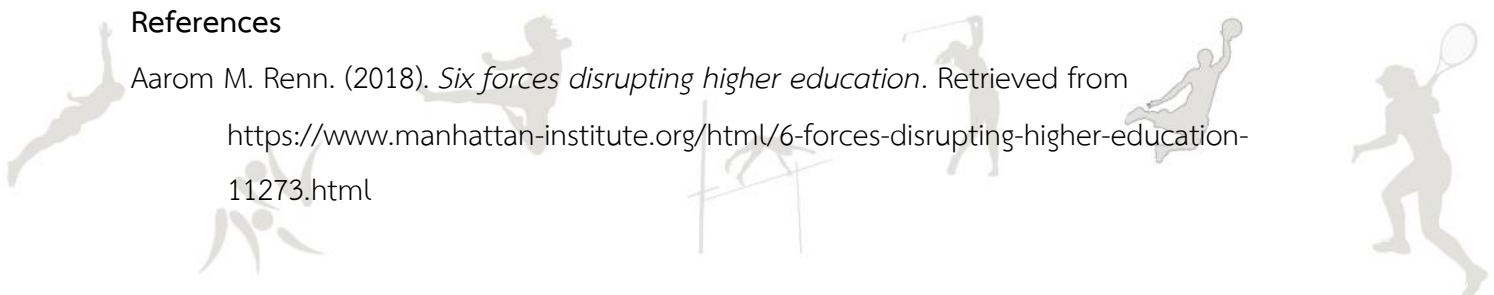
จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ สามารถนำจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่ได้จากการวิจัย ไปต่อยอดเพื่อสร้างภาพอนาคตการเปลี่ยนผ่านของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยอาศัยกระบวนการวิจัยแบบอนาคต เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนผ่านของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในอนาคตที่กำลังจะมาถึง ที่สอดคล้องกับการดำเนินการทั้ง 5 ด้าน คือ (1) มาตรฐานการอุดมศึกษา (2) การพัฒนาท้องถิ่น (3) การผลิตและพัฒนาครู (4) การยกระดับคุณภาพการศึกษา และ (5) การพัฒนาระบบบริหาร โดยคำนึงถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของแต่ละด้าน ในการกำหนดแนวทางการเปลี่ยนผ่านของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งต่อไป ทั้งนี้ กรณีของสภาพแวดล้อมที่เป็นสภาพแวดล้อมร่วมของแต่ละด้านตามผลการวิจัยที่เสนอข้างต้นนั้น ควรใช้เป็นแนวทางหลักในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของพันธกิจแต่ละด้านให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยที่ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลขที่โครงการ Protocol No. 080/63

References

- Aarom M. Renn. (2018). *Six forces disrupting higher education*. Retrieved from <https://www.manhattan-institute.org/html/6-forces-disrupting-higher-education-11273.html>

- Abigail Hess. (2017). *Harvard business school professor: Half of American colleges will be bankrupt in 10 to 15 years*. Retrieved from <https://www.cnbc.com/2017/11/15/hbs-professor-half-of-us-colleges-will-be-bankrupt-in-10-to-15-years.html>
- Arnon Sakworawich. (2016a). *Can universities survive?* Retrieved from <https://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9590000051896>
- Arnon Sakworawich. (2016b). *Alas! preparing for mourning for Thai universities*. Retrieved from <http://www.thaiquote.org/content/5655>
- Campus Star. (2019). *Top 10 Rajabhat universities in Thailand, which ranking in the world*. Retrieved from <https://campus.campus-star.com/education/77859.html>
- Enactment of Rajabhat University. (2004). *Government Gazette*. 121, 23 A. Page 1 – 25.
- Office of the Higher Education Commission. (2016). *The summary of the data analysis of the Reprofile policy driving of Rajabhat universities*.
- Office of the Higher Education Commission. (2019). *Higher education strategic data*. Retrieved from <http://www.info.mua.go.th/info/>
- Roland Berger. (2017). *Trend compendium 2030: Understanding and applying megatrends*. Retrieved from <https://www.rolandberger.com/en/Insights/Global-Topics/Trend-Compendium.html>
- Somjintana Jirayukul. (2011). *Proposed educational provision strategies for Rajabhat universities to enhance community's economic strengths* (Doctoral dissertation), Chulalongkorn University.
- Thanes Nunman. (2018). *Disorganized in America's higher education, lesson gaze for crisis escaping*. Retrieved from <https://www.posttoday.com/politic/report/547451>
- Thanes Nunman. (2019). *The last era of "universities" Which are not change*. Retrieved from <https://www.posttoday.com/politic/report/578366>
- Webometrics Ranking Web of Universities. (2019). *Thailand*. Retrieved from <http://www.webometrics.info/en/Asia/Thailand>

Received: August 1, 2021

Revised: October 30, 2021

Accepted: November 3, 2021

Academic Journal of Thailand National Sports University

